

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK RAPORLARI İŞTAH KABARTIYOR

SEGM'in araştırmasına göre ISO 500'deki şirketlerin yüzde 60'ının sürdürülebilirlik politikası var, yüzde 23.8'i de sürdürülebilirlik raporu yayınlamış. Bu şirketlerin yüzde 9.5'inde sürdürülebilirlikle ilgili ekipler çalışıyor. Çoğu kuruluş bu önemli raporu dışarıdan "sürdürülebilirlik uzmanı" denilen kişilere yazdırıyor. 2022'de bu mesleğin tanımı yayımlandı ama "Herkes yetkin mi?" sorusu kafaları karıştırıyor.

İYİLİK FABRİKASI

Yasemin SALİH | yasemin.salih@hurriyet.com.tr

TÜRKİYE, 'sürdürülebilirlik uzmanlığı' meslek standartlarını 2022'de Resmî Gazete'de yayımlayarak net olarak belirledi. Türkiye Sermaye Piyasaları Birliği (TSPB) ve SEGM de bir sertifika programıyla meslek uzmanları yetiştiriyor. Bugüne kadar 300 kişi bu sertifika programından mezun oldu ancak için bir sınavı, belgesi vs yok. Şu anda sınav altapısı oluşturulmaya çalışılıyor. Çünkü çok büyük ve suistimale açık bir pazar oluşmuş durumda.

Kariyer uygulaması LinkedIn'de "sürdürülebilirlik uzmanı" diye arama yapıldığında 4 bin 800 kayıt görüldü. Sektörü yakından takip edenler ise "Bundan 10 yıl önce faaliyet raporu yazarlar

şimdi sürdürülebilirlik raporu satıyor. Avukatlık şirketleri, çevre şirketleri, yeni üniversite mezunları herkes sürdürülebilirlik şirketi kuruyor. Hatta 'Big Four' olarak adlandırılan dört büyük danışmanlık-denetim şirketi bile bu işi alıyor ama raporu dışarıya pas ediyor" sözleriyle piyasayı özetliyorlar.

200 BİN TL'YE RAPOR

Sürdürülebilirlik raporlarının elbette GRI (Global Reporting Initiative) standartlarına uygun olanları makbul. GRI, sürdürülebilirlik raporlamasında küresel ölçekte en iyi uygulamayı temsil ediyor. Bu da meşakkatli bir çalışma gerektiriyor. Şöyle bir araştırma yaptım. Bu hizmeti

verenler; "Bir sürdürülebilirlik raporunun maliyeti şirketine göre değişmekle birlikte 200-250 bin TL'leri buluyor" diyorlar. Çok büyük markaların işlerini "referans olsun" diye daha düşük fiyatlarla yapanların da olduğunu dip not olarak ekliyorlar. Bu arada GRI'de "Uygundu" raporunu almamın da maliyeti birkaç bin Euro'yu buluyor.

MESLEĞİ TANIMLAMAK İKİ YIL SÜRDÜ

Konuyu Sürdürülebilir Eğitim Gelişim ve Mükemmellik Derneği (SEGM) Yönetim Kurulu Başkanı Çağlar Çabuk ile konuştuk. Sürdürülebilirlik uzmanlığı mesleğinin çerçevesini belirleme çalışmalarını 2020'de başlattıklarını, bununun Resmî Gazete'de netleşmesini ise iki yıl sürdüğünü söyledi. Mesleki Yeterlilik Kurumu'nun (MYK) da kayıtlarına kimlerin bu işi yapabileceğinin net bir şekilde girdiğinin altını çizdi. "Borusan'dan Arçelik'e kadar Türkiye'nin önde gelen kurumlarıyla bu mesleğin

Çağlar Çabuk

tanımlanması için iki yıl boyunca yoğun çaba gösterdik. Çünkü büyük bir açık vardı" dedi.

DIŞ KAYNAKLARLA HAZIRLANIYOR

Peki piyasada 'sürdürülebilirlik uzmanı' olarak iş yapanların hepsi bu meslek tanımını kapsamını dolduruyor mu?

Çağlar Çabuk'un yanıtı; "Bu aslında tüm dünyada henüz mesleki tarafı netleştirilmemiş bir mesele. Oysa artık sürdürülebilirlik raporlarına bakılmadan finansal kaynak bulmak bile zorlaştı. Bu iş bir gönüllülük meselesini aştı, zorunluluk oldu. Dolayısıyla tüm şirketler sürdürülebilirlikle ilgili neler yaptığını, karnesini ortaya koymak için rapor hazırlıyor. Bazı şirketler özel sürdürülebilirlik uzmanı, yöneticisi istihdam ediyor

İllustrasyon: İlyas SÖNMEZ

ama birçoğunda bu raporlar dışarıdan hazırlanıyor. Biz şimdi bir sınav altyapısıyla bu raporları gerçekten yetkin, donanımlı kişilerin hazırlaması için çalışıyoruz. Aslı mesele şirketlerde gerçek bir kültürel dönüşüm yaşanması" oldu.

SADECE RAPORLARDA MI KALIYOR

Sürdürülebilirlik kelime olarak bile sadece Türkiye değil dünyada da çok geniş. Oyle kadim ustaları yok bu işin. Bu nedenle aslında bir geçiş dönemi yaşıyoruz. Kimi gerçek bir dönüşüme inanarak kimi de "miş gibi" yaparak yaşıyor bu dönem. SEGM'in, ISO 500'deki şirketlerin sürdürülebilirlik takibini yaptığı önemli bir araştırması var. "ISO 500 Şirketlerinin Sürdürülebilirlik Uyum Araştırması" adındaki bu çalışmanın 2021 ayasını yeni tamamladılar. Çağlar Çabuk bu yıl en dikkat çekici sonucu şöyle anlattı:

"ISO 500'deki kuruluşların sürdürülebilirliği somut olarak ne kadar içselleştirdiğine baktık. Ne yazık ki raporların somut verilerle desteklenmediğini görüyoruz. Şirketlerin yüzde 60'ının açık bir sürdürülebilirlik politikası olduğu görülüyor. Ancak şirketlerin sadece yüzde 23.8'i sürdürülebilirlik raporu yayınlıyor. Bunun da ötesinde sadece yüzde 9.5'inde bir sürdürülebilirlik komite/ekibi söz konusu. Bu da şirketlerin bir politika belirlediklerini ancak somut adımlar atarken bunun içeriden bir dönüşümle

sağlanması yerine dışarıdan siparişle uyumlanmaya çalıştıklarını gösteriyor."

Kasacası içinde çevre, etiklik, kapsayıcılık, şeffaflık, insana saygı, sosyal kalkınmaya destek vs. ayakları bulunan sürdürülebilirlik raporlarında yer alan bilgilerin kağıt üzerinde kaldığı bu araştırmayla ortaya çıkıyor.

Çağlar Çabuk, "Raporlama ve komiteye dair veriler, şirketlerin bu hizmetleri içselleştirmediklerini, önemli oranda dışarıdan destek aldıklarını gösteriyor. Oysa önce bir komite/ekip oluşturulması ve raporların komite gözetiminde hazırlanması gerekir. Daha net ifadeyle şirketlerin sürdürülebilirliğe uyumlanması için önce politika olarak benimsemesi, ardından bir komite oluşturularak dönüşümün/uyumun sağlanması ve bunun raporlanmasına ihtiyaç var" sözleriyle gerçek dönüşümün yol haritasını verdi.

ORTALAMA ÜCRET 16 BİN

Ben de insan kaynakları platformu Kariyer.net'in kayıtlarına girdim. Şu anda "sürdürülebilirlik uzmanı" ilan veren şirketlerin sayısı bir elin parmakları kadar. SEGM'in ISO 500 araştırmasının sonuçları da bunu destekliyor. Sadece yüzde 9.5'i sürdürülebilirlik ekipleri istihdam ediyor. Kariyer.net "sürdürülebilirlik uzmanı" unvanıyla alınan ücretleri de dökmüş ortaya. En düşük 13 bin, en yüksek 25 bin TL şeklinde görülüyor.

ŞİRKETLER HANGİ KRİTERLERİ İSTİYOR

ŞİRKETLERİN verdikleri 'sürdürülebilirlik uzmanı' ilanlarındaki kriterler oldukça kısıtlı yetkinlikleri içeriyor. En çok dikkat çeken ise cinsiyet eşitliği, kapsayıcılık, toplumsal fayda üretmek gibi detaylara girilmemiş olması. Yani sadece denetimlere odaklı bir uzman arayışı öne çıkıyor. Bir kültür dönüşümü beklentisi yok. İşte kriterler...

Uzun süreli dönemsel çalışmaya istekli,

- Mühendislik bölümü mezunu, (Çevre, Endüstri vb.)
- Sosyal uygunluk konusunda en az üç yıl deneyimli, Denetim süreçlerine hakim, İş Kanunu ve İSG mevzuat ve yönetmeliklere hakim, Çevre mevzuatları, kimyasal yönetim sistemleri, enerji yönetimi, hava emisyonu, atık yönetim sistemleri vb. konularda

- bilgi ve deneyim sahibi, İyi derece İngilizce, SA 8000, Sedex, BSCI, FSC süreçlerinde aktif rol alacak, Tedarikçi firmaların yerel kanunlara ve SA 8000 standartlarına göre denetlenmesini yönetecek, Üretim İstatistiksel Proses Kontrol ve gelen ve giden malların denetlenmesi süreçlerini

- yönetecek, Müşterilerin talep ettiği kimyasal ve diğer testlerin süreçlerini yönetmek, Yalın, 5S, 6 Sigma, Kaizen gibi çalışmalarını yönetmek, Sürekli gelişme projelerinin yönetilmesini sağlamak, Bölümün gider bütçesinin planlanmasında yöneticisine destek vermek.